

FÁZSI LÁSZLÓ

Házaló bűnözők büntetése

Természetesnek tartom, hogy egy bírónak is lehetnek indulatai, ha azok nem a tárgyalóteremben vagy az ítéleteiben nyilvánulnak meg. Az ítélkezés folyamán felgyűlő indulataink levezetésére tehát mindenképpen más megoldást kell választanunk. Számomra ezt jelenti a publikálás, amire jelen esetben a büntetékiszabási gyakorlatunk anomáliái készítenek, noha egy sikeres felderítésnek tulajdoníthatóan a bűnözők elítélésével végződő büntetőeljárás eredményéről számolhatok be a továbbiakban. Előrebocsátom még, hogy házaló bűnözésen az olyan kriminális jelenségeket értem, amikor az utazó bűnözők az otthonukban keresik fel az idős embereket, és a gyanútlanóságukkal visszaélve előnyösnek tűnő eladási vagy vásárlási ajánlattal becsapják vagy meglopják őket. Ez persze nem új, de mindinkább terjedő jelenség, amely ellen a jelenlegi gyakorlatnál jóval szigorúbb büntetőjogi fellépés lenne indokolt.

Jöttek, láttak, vittek

2005. november 10-én, délután három férfi jelent meg a Nyíregyháza-hoz tartozó településen élő, idősebb Sz. házaspár kapujánál. Sz. B. gyanútlanul beengedte az ismeretlen „látogatókat” az udvarára, mivel azok arra hívtakoztak, hogy káposztát akarnak vásárolni, és ők valóban árusítottak savanyú káposztát, amit a kapujukra is kiírtak. Miközben Sz. B.-né a kért káposzta kímérésével foglalkozott, a „látogatók” egyike, B.¹ észrevette az udvaron tárolt fűrészfel farönköket, és rábeszélte Sz. B.-t, hogy azokat adja el neki húszezer forintért, amelyből tízezret azonnal kifizet, a többi pedig a faanyag későbbi elszállításakor. Ezért B. átadott egy húszezer forintos címletű bankjegyet, majd Sz. B. a visszajáró pénzért bement a lakásba, ahol az egyik ruhászekrényben tartott dobozból elővette egy tízezer forintos bankjegyet, a pénzzel visszament az udvarra, és B. kezébe adta. B. ekkor nyomban eladó vas-hulladék után kezdett érdeklődni, ezért a még mindig jóhiszemű Sz. B. megmutatta a hátsó udvaron tárolt vasanyagot, de már a társaság másik tagjának, A.-nak. Közben B. beosont a lakásba, ahol magához vette a házaspár 220 ezer forintját,

¹ Az elkövetők nevét a vádirati sorrendnek megfelelően A. és B. jelöléssel helyettesítem.

amelynek rejtekhelyét – kihasználva az idős családító gyanútlanóságát – már a tíz-ezer forintos elővételek megfigyelte. A villámgyors akció ellenére a hátsó udvarról visszatérő Sz. B. mégiscsak gyanút fogott, mivel a lakásból sietve távozó B. nyitva hagyta a bejárati ajtót. Ezért Sz. B. kulccsal bezárta a kiskaput, de ez már csak eső után köpönyeg volt, mert a nála jóval fiatalabb látogatói a kerítésen átugorva elmenekültek az udvarról, a pénzzel együtt. Így Sz. B. már csupán annyit tehetett, hogy a lopást nyomban bejelentette a rendőrségen.

Rendőri bravúr

A trükkös tolvajok gépkocsijukkal elégedetten indultak a szomszédos megyében lévő lakóhelyükre, hiszen jól tudták, hogy a kilétük megállapításának esélye megegyezik a szalmakazalba esett tű megtalálásával. Egy rendőr szemfülessége miatt azonban korai volt az örömük. A rendőrnek ugyanis egy Nyíregyháza melletti településen 2005. november 10-én délelőtt feltűnt az elkövetők jellegzetes kisteherautója, így amikor másnap értesült Sz. B. bejelentéséről, a két eseményt összekapcsolta magában, ezért még aznap adatgyűjtést végzett azon a környéken, ahol a gyanús gépjárművet látta. Ennek nyomán megállapította a kisteherautó rendszámának első három karakterét, mivel azt az egyik ottani lakos feljegyezte, mert gyanúsak találta az előző nap nála vasgyűjtésre hivatkozva megjelenő férfiakat, akik tőle a szomszédjához mentek. Ennek az értesülésnek a birtokában jutott el az ügyet felderítő rendőr K.-né S. N.-hez, akinek az udvarán szintén járt az Sz. házaspárt meglopó társaság. K.-né egy különös ismertetőjeggel bíró személyről tett említést, akiben a rendszám, illetve az elkövetési módszer alapján a rendőrség által behatárolható személyi körre tekintettel bemutatott fényképek alapján később A.-t ismerte fel, valamint B.-t is kiválasztotta. Ugyanezeket a személyeket ismerte fel már 2005. november 11-én Sz. B.-né is a fényképek alapján történő felismerésre bemutatáskor során, míg Sz. B. csak B.-t tudta teljes bizonyossággal kiválasztani.

Bírói ítélet

E körülményekre tekintettel a Nyíregyházi Városi Bíróság A.-t tíz hónapi, B.-t pedig egyévi börtönbüntetésre ítélte főbüntetésként társtettesként elkövetett lopás bűntette miatt, noha ennek elkövetését (alibi igazolásával is próbálkozva) mindketten ta-

2 B.1145/2006/62. számú ítélet.

gadták, ami persze nem különösebben meglepő fejleménye volt az ügynek. Az viszont már igen, hogy 2007. november 8-án a vádlottak lakóhelyének postahivatalában 220 ezer forintot feladtak Sz. B. részére, a védő pedig indítványozta a bűncselekmény elkövetését magára vállaló két személy tanúkénti kihallgatását. Erre azonban már nem került sor, mert a városi bíróság 2007. november 20-án, a bizonyítási indítvány elutasítása után ítéletet hozott az ügyben, álláspontja szerint ugyanis a bűncselekményt elkövető vádlottak „személyazonosságához kétség nem férhetett”³. A felmentésre irányuló fellebbezések folytán eljáró Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság azonban mégis kihallgatta tanúként az elkövetőként megnevezetteket, de pusztán azért, hogy elébe menjen az ilyenkor várható perújítási indítvány előterjesztésének. A másodfokon felvett bizonyítás eredményének persze semmilyen kihatása nem volt az elsőfokú ítélet megalapozottságának megítélésére, hiszen a nyomozáskor a tanúk egymástól függetlenül választották ki a tetteseket, és az ügy felderítésében kulcsszerepet játszó rendőr által látott kisteherautó pedig B. testvérének a tulajdona volt, így a védő által két évvel később bemutatott „áelkövetők” vallomásának nyilván nem lehetett hitelt adni. Ezért a megyei bíróság csupán annyiban változtatta meg az elsőfokú ítéletet, hogy B.-t minősítette a lopás tettesének, míg A. cselekményét bűnszegélynek, miután terhes fellebbezés hiányában súlyosbításra nem volt lehetőség.

Az indulat oka

Ezek után persze okkal vetődhet fel az olvasóban a kérdés, hogy mégis miért váltott ki bennem indulatokat ez a nem túl bonyolult és tulajdonképpen hepienddel záruló ügy, hiszen a sértettek utánajárás nélkül megkapták a pénzüket, a bűnösök pedig (az eljárásban ismeretlenül maradt harmadik elkövető kivételével) a büntetésüket. Természetesen nem a vádlottak magatartása miatt, hiszen egy bűnözőn nem kérhetjük számon az erkölcsi normák megszegését. Még kevésbé a védő tevékenysége miatt, mivel azt tette, amiért megfizették, a saját lelkiismeretével meg mindenki maga számol el. Azt azért megjegyzem, hogy mégiscsak sor került a perújítási indítvány előterjesztésére, persze eredménytelenül⁴. A. előéletének feltérképezése azonban, azt hiszem, *érthetővé teszi az indulatomat*, hiszen korábban a táblázatban rögzítettek szerint került sor a felelősségre vonására.

³ Elsőfokú ítélet, 8. oldal.

⁴ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság Bpi. 43/2009.

Az A. elkövető előző elítélésének adatairól

elítélések sorszáma	elkövetési idő	jogerős elítélés kelte	bűncselekmény	szankció
1.	1995. IX.	1997. VI. 18.	kétrendbeli csalás bűntette, 17 rendbeli csalás vétsége	egyévi próbára bocsátás
2.	1997. III.	1997. VII. 28.	négyrendbeli csalás bűntette, 26 rendbeli csalás vétsége	egyévi próbára bocsátás
3.	1996. XII. 9.	1999. II. 26.	vesztegetés bűntette	négy hónapi fiatalokotak fogháza egyévi próbaidőre felfüggesztve
4.	1998. VIII. 13.	2000. V. 10.	lopás vétségének kísérlete	12 ezer forint pénzbüntetés
5.	2000. V. 9.	2001. XI. 14.	csalás vétsége	ötvenezer forint pénzbüntetés
6.	2001. II.	2004. XI. 19.	háromrendbeli csalás vétsége	négy hónapi fogház kétévi próbaidőre felfüggesztve
7.	2004. IV. 7.	2005. II. 22.	csalás vétsége	48 ezer forint pénzbüntetés
8.	2005. I. 19.	2005. V. 26.	csalás vétsége	negyvenezer forint pénzbüntetés
9.	2004. X. 28.	2005. X. 5.	csalás vétsége	negyvenezer forint pénzbüntetés
10.	2005. I. 22.	2006. VI. 6.	csalás vétsége	három hónapi fogház és egyévi közügyektől eltiltás

E bűncselekmények elkövetésére Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, továbbá Veszprém és Nógrád megye különböző településein került sor, nagyon hasonló módszerrel, leginkább idősebb emberek jóhiszeműségének gátlástalan kihasználásával. Szóval, ez a vádlott egy évtizedig, a rendőrség látókörébe kerülése után is szinte zavartalanul tevékenykedhetett utazó bűnözőként, mert sem a bíró kollégáknak, sem az ügyészeknek nem tűnt fel, hogy a negyedik eset után ezt az embert a további bűncselekmények elkövetésétől nem lehet visszatartani a negyven-ötvenezer forintos pénzbüntetésekkel, hiszen a bűncselekmények elkövetésének lakóhelyétől távoli helyszíneire rendszeresen gépkocsival utazó bűnöző esetében a büntetés kiszabásánál méltányolható megélhetési bűnözés lehetősége szóba sem jöhet. Az ilyen ügyeknél pedig, azt hiszem, elég nehéz lenne ésszerű ellenérveket találnunk a büntetés kiszabási gyakorlatunkat gyakran támadó kifogásokkal szemben⁵, ha a rendkívül aktív hálózó bűnözőket ilyen tessék-lásék módra büntetjük. A városi bíróság ugyanis még a tizedik esetben is elegendőnek találta nyolcvanezer forint pénzbüntetés kiszabását „a büntetési célok eléréséhez”, csupán a másodfokú bíróság ítélte meg úgy, hogy „a törvény szigorának előtérbe helyezésével a szabadságvesztés-büntetés kiszabása indokolt”⁶. Az már más kérdés,

⁵ Például Bárkányi József: Ílélet helyett. Belügyi Szemle, 2003/11–12., 206–211. o.

⁶ Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság Bf. 216/2006/4. számú ítélet, 3. o.

hogy a vázolt előélet mellett a másodfokú bíróság által előtérbe helyezendőnek tartott szigor mennyire tükröződik a fogházbüntetés tartamának megállapításában. Pedig erre talán tényleg szükség lenne, mert más ügyekből is kiderül, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében egész családok rendezkedtek be életvitelszerűen országos kiterjedésű hálózó bűnözésre.